

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Asociația Obștească „Sufletul și inima Moldovei”,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația Obștească „Sufletul și inima Moldovei” împotriva Comisiei Electorale Centrale, cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva hotărârii din 20 octombrie 2024 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-866/24
NR. PIGD 2-24118536-01-3ra-23102024)*

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) Cod administrativ. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Curtea de Apel Chișinău, jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan

25 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Asociația Obștească „Sufletul și inima Moldovei”

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 octombrie 2024 Asociația Obștească „Sufletul și inima Moldovei”, a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând anularea hotărârii CEC nr. 3126 din 18 octombrie 2024 și obligarea emiterii actului administrativ individual – hotărârea de acreditare a observatorilor naționali din partea Asociației Obștești „Sufletul și Inima Moldovei” în vederea monitorizării referendumului constituțional republican și în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024.

2. În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei” a înaintat Comisiei Electorale Centrale o cerere privind acreditarea a 660 de persoane în calitate de observatori naționali pentru monitorizarea referendumului republican constituțional și alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024.

3. La 18 octombrie 2024 Comisia Electorală Centrală a aprobat hotărârea nr. 3126 cu privire la cererea de acreditare a observatorilor naționali din partea Asociației Obștești „Sufletul și Inima Moldovei” în vederea monitorizării referendumului republican constituțional și alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024.

4. Astfel, Comisia Electorală Centrală a hotărât: „1. Se respinge cererea de acreditare în calitate de observatori naționali înaintată de Asociația Obștești „Sufletul și Inima Moldovei” în vederea monitorizării referendumului republican constituțional și alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024. Hotărârea se comunică entității care a solicitat acreditarea observatorilor naționali. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării se publică pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale și poate fi contestată în decurs de 3 zile fără respectarea procedurii prealabile la Curtea de Apel Chișinău.”

5. Indică reclamanta că, hotărârea CEC menționată supra a fost publicată și adusă la cunoștință pe data de 19 octombrie 2024 după ora 14.00.

6. Subliniază că, destinatar al actului administrativ contestat este Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei” a căror drepturi sunt afectate prin refuzul de a înregistra observatorii înaintați din partea organizației.

7. Cu referire la ilegalitatea hotărârii adoptate de către Comisia Electorală Centrală și vătămarea în drepturi a Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei”, reclamanta indică că, prin acest act administrativ reclamantul este prejudiciat grav, ori cadrul legal prevede, că autoritățile publice tratează în mod egal și nu discriminează organizațiile necomerciale.

8. Notează că, ca argument în motivarea hotărârii CEC au fost invocate prevederile din pct. 2.3. și 2.6. a Liniilor directoare privind statutul recunoscut la nivel internațional al observatorilor în alegeri, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 31-a Reuniune Plenară (Veneția, 10 decembrie 2009), conform cărora observatorii electorali au obligația de a nu obstrucționa mersul procesului electoral, precum și de a se implica în operațiunile electorale. La fel, observatorii trebuie să fie imparțiali din punct de vedere politic și să dea dovadă de o atitudine respectuoasă față de autoritățile electorale și alte instituții implicate în procesul electoral, precum și față de toți participanții acestui proces.

9. Reclamanta consideră că, acest argument al autorității publice pârâte este irelevant și neîntemeiat. Or, aceste recomandări nu au fost sfidate de către reclamant. Asemenea recomandări nu pot fi aplicate față de pretendenții la statutul de observator dar la observatorii înregistrați deja. În caz contrar ar fi un nonsens. Dreptul la libera exprimare, asociere, dreptul de a fi ales sunt fundamentale și nu pot fi limitate pentru potențialii viitori observatori. Condiția de imparțialitate trebuie respectată strict imediat după obținerea statutului acestuia și nu poate fi examinată pentru activitatea anterioară și opiniile anterioare ale unui pretendent la observator

10. Constată aceste recomandări niște inserții generale care nu pot fi atribuite reclamantului.

11. Un alt argument al Comisiei a fost, că în urma verificării prealabile a documentelor prezentate de depunător cât și cele recepționate de la MAI, MAIE și SIS s-a constatat că asociația obștească de fapt efectuează acțiuni politice active având relații cu organizații internaționale care atentează la securitatea națională a statului asupra cărora sunt aplicate sancțiuni

internaționale prin decizia 2022/884 a Consiliului Uniunii Europene din 6 iunie 2022 prin prisma modificărilor deciziei 215 din 31 iulie 2014.

12. Despre ce fel de verificări și ce fel de relații le-ar avea reclamantul nu au fost menționate. Nu a fost adus nici un argument sau probă expresă despre careva sfidări ale legii din partea reclamantului sau candidaților la statutul de observator. Nu au fost puse la dispoziție nici un document care ar confirma necorespunderea cerințelor legale.

13. Un al treilea argument a fost invocat faptul că, Președintele asociației a candidat în alegeri din partea unei formațiuni politice activitatea căreia este actualmente limitată în baza unei hotărâri judecătorești executorii.

14. Mai indică că, nu este clar care este legătura causală cu activitatea anterioară a președintelui asociației cu cererea depusă. Or, președintele asociației nu pretinde la statutul de observator. De asemenea subliniază că, nu există nicio restricție legală cu privire la activitatea politică sau electorală anterioară pentru autorii unor astfel de demersuri. În orice caz, la depunerea demersului de înregistrare președintele asociației nu deține nicio calitate politică și este antrenat doar în activitate obștească. Sanționarea pentru activitățile politice sau electorale anterioare reprezintă o gravă sfidare a libertății de opinie, de asociere și alegeri libere.

15. Totodată, comunică că, au fost invocat ca argument și prevederile din pct.25 din Regulamentul privind statutul observatorilor care prevede că observatorii sunt obligați să fie imparțiali și să nu-și exprime părerile personale sau preferințele vizavi de anumiți concurenți electorali/participanți la referendum sau privind unele probleme ce apar în procesul alegerilor lucru care după părerea dnei Angelica Caraman Președintele CEC, care a fost și raportor la acest subiect, nu au fost respectate de către asociație.

16. Reclamantul apreciază acest argument ca irelevant și neîntemeiat. Or, aceste prevederi nu au fost sfidate de către reclamant. Asemenea reguli nu pot fi aplicate față de candidații la statutul de observator dar la observatorii înregistrați deja. În caz contrar ar fi un nonsens. Dreptul la libera exprimare, asociere, dreptul de a fi ales sunt fundamentale și nu pot fi limitate pentru potențialii viitori observatori. Condiția de imparțialitate trebuie respectată strict imediat după obținerea statutului acestuia și nu poate fi examinată pentru activitatea anterioară și opiniile anterioare ale unui pretendent la observator.

17. Subliniază reclamantul că, dacă s-ar admite, prin absurd că orice cetățean care pretinde la un statut ce impune imparțialitate să demonstreze această imparțialitate pentru activitatea din trecut, fără o prevedere expresă legală, atunci se va crea situația în care majoritatea absolută a membrilor

CEC se vor afla în situații de ineligibilitate dat fiind că anterior erau membri de partid și candidați în alegeri.

18. În opinia reclamantului, raportorul Angelica Caraman care a venit cu astfel de motivare ar trebui imediat să fie demisă din funcție deoarece anterior a fost membră activă de partid și candidat în alegeri. Cum ar putea un fost membru de partid să fie un membru CEC imparțial? Anume așa concluzie derivă din motivarea hotărârii contestate.

19. Deci, în baza argumentelor de lipsă de imparțialitate în procesul electoral, pârâtul a acuzat reclamanta că ar crea premise de compromitere a integrității procesului electoral ceea ce ar fi în detrimentul public de bună organizare a alegerilor în contradicție cu scopul care se urmărește de către această organizație.

20. Consideră că aceste concluzii ale pârâtului sunt contrare legii și circumstanțelor de fapt din următoarele considerente.

21. Cu referire la cele invocate a fost declarat public că Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei”, nu se află în relații de cooperare cu careva entități internaționale, decât cu ambasadele de pe teritoriul RM cu care conlucrează pe diferite proiecte sociale.

22. Consideră nefondate alegațiile Președintei CEC, dnei Angelica Caraman cu privire imparțialitatea Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei” și a persoanelor propuse în calitate de observatori naționali, ori aceste declarații nu au nici un suport legal sau probator și exprimă doar presupuneri și judecăți de valoare ale unui membru CEC.

23. Reclamantul subliniază că a respectat într-u totul condițiile legale prevăzute de către art. 88 din Codul electoral. A prezentat toate actele prevăzute de lege și de regulamentul CEC privind statutul observatorilor. La autoritatea electorală au fost depuse: cererea, lista pretendenților la observatori, copiile de buletine de identitate, statutul și extrasul asociației.

24. Menționează că niciunul din candidații la statutul de observator nu se afla în situația de incompatibilitate prevăzută de lege. Nici pârâtul nu a menționat o astfel de incompatibilitate legală.

25. În discuțiile membrilor CEC în ședință, chiar din start era clară poziția ostilă și discriminatorie față de reclamantă. Întrebările erau în bătaie de joc și cu o atitudine premeditată de a refuza acreditarea observatorilor.

26. Pârâtul a ignorat totalmente argumentele care au fost expuse de Președintele asociației în cadrul ședinței publice.

27. Consideră că soluția li argumentele Comisiei sunt neîntemeiate și adoptate în contradicție cu circumstanțele cauzei.

28. Astfel pârâtul nu a dat dovadă de bună credință și imparțialitate la tratarea acestui subiect și a pus reclamantul în situație discriminatorie.

29. Indică că nu a avut posibilitate de a lua cunoștință cu materialele dosarului administrativ, să pregătească poziția sa de apărare. Chiar dacă în hotărâre se menționează despre o anumită concluzie cu unele autorități ale statului, reclamantei nu i s-au pus la dispoziție aceste materiale pentru a se putea apăra. Nici în ședința publică aceste informații sau probe nu au fost prezentate.

30. Atrage Atenția că, Comisia Electorală Centrală, conform art. 18 din Codul electoral are misiunea creării de condiții optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte.

31. Astfel, organul electoral, în procesul adoptării actului administrativ individual defavorabil contestat a omis unele principii ale examinării oricărei proceduri în fața unei autorități cu drept de decizie, producătoare de efecte juridice - principiul disponibilității și principiul egalității armelor, fiind elemente esențiale al dreptului la un proces echitabil. Or, adoptarea unei hotărâri, fără a se lua în calcul argumentele prezentate de către reclamantă, reprezintă un tratament discriminatoriu, inequitabil.

32. Indică că pârâtul a ignorat prevederile imperative legale care prevăd care sunt incompatibilitățile unui observator și a aplicat față de pârât restricții care nu sunt prevăzute de lege și anume - presupuneri că observatorii nu vor fi imparțiali, chiar dacă aceasta este obligația pentru un observator deja înregistrat dar nu pentru activitatea anterioară.

33. Prin adoptarea unui act administrativ individual defavorabil care nu este prevăzut de lege pârâtul a sfidat grav principiul legalității garantat de art. 1 din Constituție.

34. Faptul că pârâtul interpretează legea extensiv și fără a indica o normă legală exactă este grav încălcat principiul accesibilității, precizie și clarității legii garantat de art. 23 din Constituție și art. 6 al CEDO.

35. De asemenea a indicat că, prin refuzul nemotivat de a înregistra un număr atât de mare de observatori (660), CEC practic refuză de acorda cetățenilor dreptul de a monitoriza legalitatea alegerilor iar în final încrederea societății față de autentificarea votului poporului în cadrul unui scrutin precis a fi liber și democratic.

36. Iar refuzul ilegal de a acorda dreptul observatorilor de a monitoriza alegerile, afectează direct principiu constituțional al unor alegeri libere și transparente.

37. În concluzii Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei” subliniază că: pârâtul nu a prezentat dosarul administrativ și materialele care au stat la baza adoptării actului contestat; autoritatea pârâtă a admis grave erori la apreciere a circumstanțelor prezentei spețe, contare situației de fapt; autoritatea pârâtă a dat dovadă de părtinire, rea credință, arbitrar și activitate discreționară la adoptarea actului; legătura causală între constatările făcute și situația de fapt sunt contradictorii și nu sunt probate; CEC a dat dovadă de subiectivism total la aprecierea normelor legale și metodelor folosite la procedura administrativă; CEC a dat dovadă de discreție ilegală și lipsă de motivare adecvată a hotărârii; CEC nu a argumentat legal refuzul de înregistrare a observatorilor; prin respingerea ilegală a unui număr de 660 de persoane de a fi acreditate ca observatori este diminuată încrederea în principiul fundamental a unor alegeri libere.

38. Prin hotărârea din 20 octombrie 2024 a Curții de Apel Chișinău acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei” către Comisia Electorală Centrală privind anularea hotărârii CEC nr. 3126 din 18 octombrie 2024; obligarea Comisiei Electorale Centrale să emită actul administrativ individual favorabil, s-a respins ca neîntemeiată.

39. În motivarea hotărârii, instanța de judecată a subliniat că, desfășurarea unor alegeri democratice nu este posibilă decât cu condiția respectării drepturilor omului, în special a libertății de exprimare și libertății presei, libertății de a circula pe teritoriul țării, libertății de întrunire și libertății de asociere pentru scopuri politice, inclusiv fondarea partidelor politice. Deopotrivă cu drepturile omului și preemineța dreptului, democrația constituie unul din cei trei piloni ai patrimoniului constituțional. Democrația este de neconceput în lipsa unor alegeri desfășurate în conformitate cu anumite principii care le conferă statutul de alegeri democratice, iar observarea alegerilor joacă un rol important deoarece asigură evidența desfășurării organizării adecvate sau inadecvate a procesului electoral.

40. Completul judiciar a menționat că *a priori* nu pot fi imparțiali subiecții care până a fi acreditați în calitate de observatori de către organul electoral desfășurau activități părtinitoare și susținătoare a unei formațiuni politice/unui pretendent la funcția de Președinte al Republicii Moldova și care își manifestau dezacordul față de alți subiecți electorali.

41. A mai reținut instanța de judecată că, la materialele dosarului administrativ, Comisa Electorală Centrală a anexat în calitate de probe câteva capturi de ecran unde reprezentantul Asociației Obștești „Sufletul și Inima Moldovei”-Popa Andrei apare în poze cu un pretendent la funcția de președinte al Republicii Moldova, a cărei înregistrare a fost refuzată de Comisie prin hotărârea nr. 2754 din 29 august 2024 „Cu privire la cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Vasile Bolea” și o înregistrare (pe CD) făcută recent de către reprezentantul Asociației Obștești „Sufletul și Inima Moldovei”- Popa Andrei pe platforma TikTok unde își manifestă opinia și îndemnul pentru alegători de a vota o anumită opțiune. În conținutul acestora a observat că acestea sunt îndreptate în defavorizarea anumitor subiecți electorali și favorizarea altora, contrar pct. 2.9 din Statutul Asociației Obștești „Sufletul și Inima Moldovei”, în care se indică că, în perioada campaniei electorale, asociația nu poate presta servicii și/sau susține material sau gratuit concurenții electorali și nu poate face agitație electorală.

42. Completul judiciar a subliniat că, potrivit standardelor internaționale în domeniul electoral rolul unui observator se limitează în a observa și a raporta, observatorii nu au autoritatea de a da instrucțiuni, de a oferi asistență sau de a interveni în procesul de votare, în numărarea voturilor, în centralizarea rezultatelor sau în alte aspecte ale procesului electoral. Observatorii își vor îndeplini îndatoririle cu strictă imparțialitate și nu vor exprima și manifesta public nici o preferință sau simpatie în ce privește autoritățile naționale, partidele, candidații, sau chestiunile disputate în cadrul procesului electoral.

43. În condițiile speței a notat că, Comisia Electorală Centrală întemeiat a respins cererea de acreditare în calitate de observatori naționali înaintată de Asociația obștească „Sufletul și Inima Moldovei”, în vederea monitorizării referendumului republican constituțional și alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, conform anexei.

44. Mai mult, instanța de fond a subliniat că, potrivit art. 88 alin. (2) Cod electoral și pct. 5 din Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1195/2023, observatorii pot fi: observatori naționali – cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot acreditați de organele electorale în modul stabilit de prezentul cod, la solicitarea asociațiilor obștești și a instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din

Republica Moldova, care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor.

45. Iar conform art.14 din Codul electoral reglementează expres că, dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.

46. La caz, în lista persoanelor desemnate pentru a fi acreditate în calitate de observatori din partea Asociația obștească „Sufletul și Inima Moldovei”, se atestă includerea în aceasta a persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani, precum și faptul că în listă unele persoane au fost incluse de două ori.

47. Mai mult a constatat că la materialele dosarului administrativ nu se atestă copia de pe buletinul de identitate valabil sau de pe buletinul de identitate provizoriu valabil, cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova în ce privește cele 660 persoane indicate în Listă.

48. Curtea de Apel Chișinău a reținut că, la emiterea soluției sale CEC a reținut că, președintele asociației a candidat în alegeri din partea unei formațiuni politice a cărei activitate este actualmente limitată în baza unei hotărâri judecătorești executorii. Iar, admiterea unei astfel de entități în procesul electoral ar crea premise de compromitere a integrității acestui proces, ceea ce ar fi în detrimentul interesului public de bună organizare a alegerilor și în contradicție cu scopul legitim urmărit.

49. Totodată din probele video prezentate, reprezentantul Asociației Obștești „Sufletul și Inima Moldovei”, Popa Andrei își manifestă vehement dezacordul față anumit/anumiți candidat/ți la funcția de Președinte al RM

50. De asemenea a notat că, la caz nu au fost prezentate probe din care ar rezulta că persoanele indicate în listă cunosc drepturile și obligațiile observatorilor, că acestea și-au manifestat voința în acest sens, precum și nu au fost prezentate probe din care ar rezulta că toate aceste persoane dețin buletinul de identitate valabil sau buletinul de identitate provizoriu valabil, cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova.

51. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 23 octombrie 2024 Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei”, a depus recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2024, pronunțarea unei noi decizii privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

52. În susținerea recursului recurenta a reiterat cele invocate în cererea de chemare în judecată și suplimentar a indicat că soluția și argumentele instanței de fond sunt neîntemeiate și adoptate în contradicție cu circumstanțele cauzei, instanța de fond nici nu a încercat să examineze cazul

în esența sa, în spiritul standardelor internaționale în materie de alegeri libere.

53. Totodată indică că, instanța a acceptat necondiționat poziția pârâtului cu aplicarea eronată a prevederilor legii și în contradicție cu circumstanțele de fapt.

54. Instanța de judecată a interpretat și aplica total eronat prevederea de la art. 1 și 88 din Codul electoral care stabilește exact statutul observatorului în alegeri.

55. Concluzia instanței privind ineligibilitatea asociației și observatorilor este abuzivă și ilegală. Faptul că președintele asociației sau unii observatori ar fi avut în trecut careva opinii politice nu reprezintă o piedică pentru înregistrarea în calitate de observator și nu există nicio restricție legală în acest sens.

56. Instanța a ignorat prevederile legale imperative care prevăd care sunt temeiurile de respingere a unor observatori. Instanța nu a aplicat legea și regulamentul care prevede înregistrarea observatorilor dar a acceptat unele deducții și presupuneri ale pârâtului care nu au nicio relevanță.

57. Mai mult indică că, instanța de fond abuziv și nemotivat a aplicat față de recurent condițiile care urmează a fi aplicate abia după înregistrarea observatorilor. Este inadmisibil de a cere de la un cetățean care abia pretinde la statutul de observator să respecte condițiile care sunt impuse doar după înregistrare oficială. Instanța nu a explicat de ce a aplicat aceste norme legale. Nu există nicio normă legală care impune unor potențiali observatori să respecte anumite cerințe înainte de a fi înregistrați. Ar fi și alogic acest fapt.

58. Comunică că, în acest caz instanța a aplicat legea și principiile generale greșit și a încălcat grav principiul al legalității, securității raporturilor juridice și accesibilității legii.

59. Notează că, este inadmisibil de a interpreta sensul normei contrar acesteia doar pentru a justifica impunerea unor restricții unui drept fundamental de asigurare a unor alegeri libere și transparente.

60. Contrar propriilor argumente instanța s-a condus de un principiu inexistent - de aplica o lege inexistentă, fapt care denotă un arbitrar și abuz din partea instanței.

61. Instanța de fond nu verificat problemele esențiale ale cauzei, nu a verificat cum autoritatea pârâtă și-a realizat dreptul discreționar în activitatea sa. A fost ignorat faptul că intimatul și-a depășit grav competența legală, a

ignorat procedurile administrative, a încălcat principiile unui proces echitabil, a ignorat analiza scopului acordat de lege și proporționalitatea sancțiunii.

62. Argumentele tehnice ale instanței cu privire la unele date din lista observatorilor nu are relevanță asupra cazului. Dacă sunt depistate unele neconcordanțe la unele poziții sau persoane, atunci aceste persoane se exclud din listă dar nu este invalidată întreaga listă.

63. Argumentele instanței ce ține de calitatea copiilor buletinelor de identitate este abuzivă. Toate condițiile prevăzute de regulament în privința actelor au fost depuse. Din hotărârea instanței nu este clar care cerințe nu au fost respectate.

64. Instanța de fond copiind argumentele intimatului și ignorând argumentele recurentului a încălcat grav principiul unui proces echitabil și egalitatea armelor. Instanța nu a dat apreciere multiplelor argumente de fapt și de drept ale recurentului, limitându-se la o explicație formală.

65. Mai mult menționează că, instanța a ignorat în totalitatea jurisprudența CEDO și standardele internaționale cu privire la limitarea dreptului de a fi ales și asigurarea unor alegeri libere, a ignorat în totalitate jurisprudența Curții Constituționale ale RM în materie electorală care prevede expres că instanța nu se poate baza pe presupuneri și pe acte care nu constituie documente constatatoare definitive etc.

66. A relatat că, instanța de fond nu au examinat proporționalitatea în conformitate cu principiile internaționale și nu a supus triplului test ingerințele și gravele restricții ale drepturilor omului care au fost admise prin adoptarea actului administrativ contestat.

67. Considerăm că instanța de fond a examinat formal cauza, nu a cercetat pe deplin starea de fapt a speței și nu a dat un răspuns explicit tuturor problemelor de drept ridicate de către participanții la proces în fața instanței.

68. Curtea de Apel Chișinău, ca instanță de fond îi revenea o deosebită obligație de a exercita controlul judiciar complet al actului administrativ contestat, în fapt și în drept.

69. Consideră că decizia instanței trebuie să conțină: motivele cu referirea la legea guvernantă. La fel, consideră că instanța judecătorească trebuie să aprecieze probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la

pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea cauzei.

70. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

71. Doar în rezultatul examinării multiaspectuale a cauzei, cu cercetarea tuturor probelor poate fi apreciată și evaluată necesitatea restrângerii unor drepturi și libertăți, lucru care a fost omis de către prima instanță.

72. Notează că, instanțele de judecată în speță dată nu au examinat probele necesare pentru a da o apreciere completă și justă. Circumstanțele descrise în acțiune nu au fost apreciate corect de instanța de fond, deși această analiză trebuia să aibă loc prin prisma art. 3 și 29 din Codul administrativ și anume a scopului urmărit și a proporționalității emiterii actului administrativ contestat. Astfel, instanța de fond, nu a cercetat pe deplin starea de fapt, prin care a neglijat prevederile art. 219 și 238 alin. (2) din Codul administrativ.

73. Menționează că instanța de fond a încălcat drepturile apelantului la un proces echitabil, garantat de art.6 din Convenția Europeană.

74. Consideră că prin omisiunea instanței de fond de a răspunde argumentelor invocate în cererea de chemare în judecată, recurentul este îndreptățit să susțină că încheierea Curții de Apel Chișinău nu este suficient motivată și că poziția sa în cauza de contencios administrativ nu a fost examinată în mod echitabil, ceea ce presupune încălcarea art. 6 din Convenția Europeană.

75. Conchide că decizia instanței de fond nu conține o apreciere, ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns.

76. Astfel, constată interpretare și aplicare greșită a legii și crearea unei jurisprudențe contradictorii.

77. În concluzie indică că, instanța de fond a admis grave erori la apreciere a circumstanțelor prezentei spețe, contare situației de fapt, a ignorat că Autoritatea pârâtă a dat dovadă de părtinire, rea credință, arbitrar și activitate discreționară la adoptarea actului, legătura causală între constatările făcute și situația de fapt sunt contradictorii și nu sunt probate, a ignorat că CEC a dat dovadă de subiectivism total la aprecierea normelor legale și metodelor folosite la procedura administrativă, CEC a dat dovadă

de discreție ilegală și lipsă de motivare adecvată a hotărârii, instanța a ignorat că CEC nu a argumentat legal refuzul de înregistrare a observatorilor, instanța de fond a aplicat o lege inexistentă și nu a motivat hotărârea sa, instanța de fond nu a dat apreciere argumentelor recurentului, prin respingerea ilegală a unui număr de 660 de persoane de a fi acreditate ca observatori este diminuată încrederea în principiul fundamental a unor alegeri libere.

78. Prin referința depusă la 25 octombrie 2024 prin intermediul poștei electronice Comisiei Electorale Centrale a solicitat respingerea recursului ca fiind neîntemeiat și menținerea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2024.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

79. Art. 95 alin. (1) din Codul electoral:

„În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.”

80. Art. 95 alin. (8) din Codul electoral:

„Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).”

81. Art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

82. Art. 246 alin. (1) și (2) din Codul administrativ:

(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, ”recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

83. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 20 octombrie 2024, și conform extrasului din poșta electronică a Curții de Apel Chișinău, hotărârea motivată a fost notificată recurentului la data de 20 octombrie 2024 (f. d. 63).

84. În asemenea circumstanțe Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

85. Din analiza prevederilor art. 245¹ – 246 din Codul administrativ, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

86. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul neevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

87. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

88. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recursul declarat de Asociația Obștească „Sufletul și

Inima Moldovei”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta ar fi arbitrară sau că s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

89. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei”, conțin obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

90. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

91. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

92. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

93. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea

și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

94. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

95. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei”.

96. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și 246 alin.1 lit.h) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Asociația Obștească „Sufletul și Inima Moldovei”.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc